

Драги дипломирани правници и мастери права, драги родитељи, уважени носиоци високих државних функција и представници правосуђа, адвокатуре, привреде

Добро дошли на Правни факултет Универзитета у Београду, који ове године слави двеста десет година свог постојања. Хвала што сте овде да и на овај начин обележимо Крстовдан, Славу Правног факултета, нашу Славу.

У току једне године богатог живота наше институције одигра се много великих и пажње вредних догађаја. Два се, ипак, и по свом симболичком значају, издвајају од осталих. Један је отварање нове школске године, првих дана октобра, а други је факултетска слава, 27. септембра. Први носи собом веселу неизвесност и узбуђење недоживљеног. Други, достојанство материјализације вишегодишњих прегнућа и лепоту краја, који је, у правом смислу, нови почетак. Почетак, на ком ћете право у књигама заменити правом у пракси. Премда многи од вас већ неколико месеци живе тај нови живот, он званично почиње данас, оног тренутка када у вашим рукама чврсто стегнете диплому Правног факултета Универзитета у Београду, заслужено стечену и вредну без обзира на то да ли сте студирали четири или коју годину дуже.

Ја сам изетно почаствован привилегијом коју данас имам да, као човек који је шест година био продекан за наставу у два мандата владе декана проф. др Симе Аврамовића, а последњих месеци и на њеном челу, упутим најсрдачније честитке свима вама који сте дипломирали у претходној школској години, вашим родитељима и породицама. Било би очекивано да пре него што пређемо на свечани чин доделе диплома, кажем коју реч о нашем факултету и његовом утицају на ваш будући професионални развој. Али, нећу о томе. О томе ћете говорити ви, градећи ваше правничке каријере, бићете најбољи сведоци и представници величине и снаге ове институције.

Нећете ми замерити што ћу ову прилику искористити да вам дам још неколико савета, онако како сам чинио, можда и непримерено често, одлажући вам испите, мењајући испитиваче, продужавајући рокове за плаћања, ослобађајући од накнаде и с основом и без основа, оверавајући семестре и с доказом и без доказа, љутећи се што ми се каткад чинило да је мени више стало него вама да остварите први велики животни циљ – да дипломирате.

Ти савети не знам дал могу да користе, али сам што рече наш глумац Гутовић, сигуран да не могу да штете.

Прво, будите *послушни*. Ви сте, где год да радите, у адвокатури, судству, привреди, на факултету, и колико год да сте били успешни студенти, данас шегрти. Само послушан шегрт може једног дана постати прави мајстор. Како уопште можете постати мајстор ако претходно довољно дуго и предано нисте били шегрт? Али не мешајте послушност и *сервилност!!!* Прво је фаза у професионалном и животном сазревању, а друго је неморална карактеристика, која се лако увуче у човека и не напушта га цео живот, чак и кад се деси да му западне нека висока функција или обавља значајну друштвену делатност. Дакле, радите све што треба, па и оно што се младом човеку учини да нема много везе са његовом основном оријентацијом. Као млад асистент обављао сам секретарске и друге техничке послове од којих су неке моје колеге бежале, сматрајући их увредљивим и недостојним њихових способности. Можда баш због тога, научио сам да радим више послова подједнако добро у исто време, а да никад не помислим да сам способнији од других.

Друго, *радите на себи*, а не као што је данас манир и младих и старих, да раде на другима и на стварима. Ово прво је одлика људи који имају вишак времена и комплекса ниже вредности, а ово друго свих нас који понекад помислимо да је гомилање материјалног богатства нужан услов животне среће и доказ наше способности за живот. Радите на себи поготово до *тридесете*, надам се да већина дипломираних овде присутних није прешла ту старосну доб, јер касније ће бити мање времена за ту работу. Сећам се речи Војислава Шешеља, професора у кратком периоду овог факултета, не политичара. „Читај, читај, што прочиташ до тридесете, то ти је...“ Мислио сам да није у праву, да је из њега говорила политика, а у ствари говорило је искуство.

Треће, радите на себи *не само себе ради*. Радите на себи да бисте могли да помажете другима. Да чините добро и да правите грешке у намери да чините добро. Ја дубоко верујем да је то можда и основни задатак цивилизованог и културног човека. То је оно што прави разлику између правог интелектуалца и полуинтелектуалца, речима Слободана Јовановића. Не титула, не високо звање, нити функција. Све су то химере, односно нису

само онда ако их носе они који искрено теже да чине добро. Тако ћете постати велике судије, угледни адвокати, а можда неки од вас и политичари на ползу ове државе и народа.

Четврто, будите тек сад спремни на *борбу са самим собом*. Сигурно ћете се много пута питати шта вам је требало да будете судијски сарадник, адвокатски приправник или да кренете путем науке. Да ли је то оно право, кад у пракси све говори да то није онако како су професори на овом факултету приказивали. А и ми професори нисмо баш увек узорити примери. Верујте ми да се и данас питам да ли је то био мој пут, прави пут, којим сам кренуо 3. маја 2000. године, првог радног дана на овом факултету. Одговор не добијам у комплиментима других, нити у чињеници да сам 18 година касније, макар на ових неколико месеци, декан Правног факултета. Одговор тражим у борби са самим собом. И она се наставља.

Пето, никада не запостављајте *породицу*. Данас ваше родитеље, сутра децу и супружнике, и поново родитеље. По завршетку ове свечаности захвалите се родитељима, јер су њихове намере увек искрене, чак и кад су им методе крајње спорне. Гледао сам и слушао мајке, које су долазиле да дрхтавим рукама и гласом моле за једно одлагање испита или за рате школарине, мировање за болесно дете, па и за редукацију градива на испиту. Да се разумемо, има ту и глуматања, али и тешких, сложених животних прича у којима једна топла реч, осмех или ситна чинидба, преокрећу животне токове младих људи. Спознао сам на овом месту колико је важна улога здраве породице како за развој појединца, тако и за развој читавог друштва.

Шесто, немојте патити од тога да будете превише *принципијелни*. У реалном животу, поготово овом који је сада пред вама, прича о принципијелности је маска највећих лицемера. Руководите се, међутим, једним принципом колико год то било тешко оствариво. Руководите се општим добром, том заборављеном или потцењеном вредношћу, која од вас захтева да волите и поштујете заједницу у којој живите, целину људи у њој, друштво и државу. Будите лојални, опет понављам не и сервилни, Вашој институцији, Вашој канцеларији, Вашој асоцијацији, Вашој држави. Прочитах у житијама Св. Саве од владике Николаја Велимировића да монах Сава није лако пристао да постане први српски архиепископ. Ипак, на крају пристаде да радости индивидуалних духовних подвига подреди потребама колектива, своје државе, цркве и изнад свега свог народа.

Напоследку, враћајте се Правном факултету и физички и духовно. Добро је то уточиште. Можда вам се сада још помало уморним од испита, недоследности и неправичности појединих професора, чекања на шалтерима за упис, плаћања разних накнада, чини да праг Правног факултета треба прескочити једном заувек. Владика Григорије пише: „Иако сам закорачио преко многих прагова у животу, важност је за мене имало још само неколико њих... Прелазио сам и многе познате прагове. Они за мене нису никада постали тако значајни. Никада нису одиста постали моји. Такви једино постају они прагови преко којих закорачимо у живот.“ А рекох на почетку да управо данас ви у тај прави и правни живот закорачујете са дипломом у рукама Правног факултета Универзитета у Београду. Стога не дозволите себи ни другима да о овом факултету буде икада речено нешто ружно. Ту заповест каткад заборављамо и ми, професори овог факултету. Ви немојте!!! Трудите се да проносите славу Правног факултета. Ви сте генерације које треба да створе културу толеранције, правде и правне моралности, да државу Србије одиста учините правном. Ја мислим да је то светао задатак.

У то име, вама и вашим породицама, желим свако добро, здравља, успеха и среће и још једанпут честитам диплому Правног факултета Универзитета у Београду. Живели!